

ÖNSÖZ

Türkiye Jeoloji Bülteni “Cumhuriyetimizin 100. Yılında Yerbilimleri Kolokyumu” Özel Sayısı

26-28 Ekim 2023 tarihleri arasında TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası İzmir Şubesi tarafından Prof. Dr. Yücel Yılmaz’ın onursal başkanlığında “Cumhuriyetimizin 100. Yılında Yerbilimleri Kolokyumu” gerçekleştirilmiştir.

Kolokyumda; ülkemizin jeolojik sorunlarına çözüm üretmeye yönelik farklı alanlarda yapılmış bilimsel çalışmaların bir araya getirilmesi amacı ile Türkiye Jeoloji Bülteni’nde bir Özel sayısı yayınlanması kararlaştırılmıştır. Ülkemiz, depremsellik, fay sistemleri, jeotermal potansiyel, maden yatakları ve mühendislik jeolojisi gibi jeolojinin farklı disiplinlerini içeren konuların bir arada bulunduğu nadir coğrafyalarından birine sahiptir. Bültenin bu özel sayısında jeolojinin farklı konularının bir arada bulunduğu 9 adet bilimsel çalışmaya yer verilmiştir.

Yılmaz vd., 2023 Kahramanmaraş Deprem Fayları üzerinde Gözlemler ve Değerlendirmeler adlı makalelerinde 6 Şubat 2023 yılında meydana gelen ve asrın felaketi olarak anılan Kahramanmaraş depremlerini oluşturan fayların bölgesel tektonik rejim içindeki yerini tartışmışlardır. Depremlerin; Doğu Anadolu Transform Fayı, Ölü Deniz Transform Fayı, Antakya Transform Fayı, Sarız-Saimbeyli Mega Makaslama Zonu fayları, Önülke Kıvrım-Şaryaj Kuşağı fayları ve Karasu Grabeni’nin sınır faylarının bölgedeki etkileşimlerinin depremlerin büyüklüğünü arttırdığını ileri sürmüşlerdir. Makalede Sarız-Saimbeyli Makaslama Zonu adıyla yeni bir tektonik bölge tanımlamışlardır.

Akgün vd., 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş Pazarcık (Mw: 7,7) depremi ışığında Doğu Anadolu Fay Zonu Erkenek Segmentinin Kinematik Analizi başlıklı makalelerinde;

DAFZ’nin güney kolu üzerinde meydana gelen 6 Şubat 2023 Pazarcık depreminde (Mw: 7,7), Erkenek Segmenti üzerinde gelişen yüzey kırığının Çelikhan (Adıyaman) yakınlarındaki bölümü üzerinde gerçekleştirilen detaylı jeolojik, paleosismolojik ve haritalama çalışmalarının ön bulgularını paylaşmışlardır. Buna göre; Çelikhan kesiminde 50 cm düşey atımın eşlik ettiği maksimum sol yanal yer değiştirme miktarı 3,25 m olup Çelikhan’ın kuzeydoğusunda sol yanal yer değiştirmenin sönümlenmektedir. Ayrıca Erkenek segmenti boyunca fay düzlemlerinden ölçülen kayma verilerinin kinematik analiz sonuçlarına göre, segmentin geometrisi ile uyumlu deformasyon yaklaşık KD-GB ve KKB-GGD doğrultulu sıkışma gerilmesiyle ilişkili doğrultu atımlı tektonik rejim altında gelişmiştir.

Helvacı, *Geology, mineralogy and depositional setting of the Beypazarı Trona (Natural Soda) Deposit (Ankara, Türkiye)* başlıklı makalesinde Beypazarı Neojen havzasının farklı sektörlerindeki tortul istifini incelemiş, istifin içerisinde yer alan trona, linyit ve bitümlü şeyl ile sodyum sülfat ve jips seviyelerinin detayına değinilmiş ve havzanın depolanma ortamı hakkında bilgiler sunulmuştur.

Helvacı vd., *Olur-Tortum Bölgesindeki Oltu Taşının (Turbostratik Karbon) Kökeni: Karbonlu Doğal Bir Kompozit Malzeme, Erzurum, Türkiye* başlıklı makalesinde ise ülkemizin en önemli turbostratic karbonlu malzemesi olan Oltu taşının jeolojik, mikroyapısal, oksijen izotopik ve termogravimetrik incelemesini yapmışlardır. Çalışmada karbonlu Oltu taşı malzemelerinin fosil reçine veya fosilleşmiş ağaçtan türetilen kehribar malzemesi olmadığı sonucuna varmışlardır.

Yağmurlu, *Antalya-Çıralı (GB-Anadolu) Yöresinde Bulunan Doğalgaz Emarelerinin Kökeni ve Doğu Akdeniz Bölgesinin Jeolojik Yapısı*

İçindeki Konumu ve Önemi adlı makalesinde Doğu Akdeniz Bölgesinde bilinen en önemli hidrokarbon emarelerinden biri olan Antalya-Çıralı yöresindeki Chimaera-Yanartaş doğalgaz emarelerinin jeolojik anlamını araştırmıştır. Buna göre; yöredeki doğalgaz emarelerinin daha çok alloktan birimlerin altında yer alan Erken-Orta Miyosen yaşlı Paleojen - Neojen tortullarından türediğini ve Doğu Akdeniz bölgesinde günümüze dek bulunan doğal gaz yataklarının tümünün Miyosen yaşlı denizel tortul istif içinde yer aldığını belirtmiştir.

Kıran ve Kıncal, Mansuroğlu Mahallesi (Bayraklı-İzmir) Alüvyonel Zeminlerin Sıvılaşma Potansiyeli adlı makalelerinde 30 Ekim 2020 tarihinde meydana gelen ve İzmir ve yakın çevresinde ölüm, yaralanma ve maddi hasarlara neden olan Sisam depremi sonrasında özellikle İzmir'in Bayraklı İlçesi, Mansuroğlu Mahallesi zemin yapısını incelemişlerdir. Depremin en yıkıcı etkisinin ve en yüksek can kaybının yaşandığı Bayraklı Mahallesinde Sıvılaşma İndeksi - LPI değerlerinin çok yüksek olduğunu, yıkımların nedenleri arasında sıvılaşmanın da diğer yöntemler ile karşılaştırılarak detaylı incelenmesi gerektiğini ifade etmişlerdir.

Özkul vd., Denizli İlinin (GB Türkiye) Jeoçeşitliliği ve Önemli Jeositleri başlıklı makalelerinde Denizli İl sınırları içerisinde yer alan jeositler ve jeoçeşitlilik üzerine çalışmalar yapmışlardır. Mart 2024'de Denizli Oligosen molasının Türkiye'nin İlk 100 Jeositi arasında yerini aldığını, Denizli Neojen havzasının Paratetis mollusk faunası taşıdığı için Batı Anadolu'daki diğer graben dolgularından farklı özellik taşıdığını belirtirler. Denizli bölgesinde Kuvaterner dönemindeki kanyonlar, mağaralar, travertenler, heyelanlar ve jeotermal alanların jeoçeşitlilikte öne çıktığını vurgulayan araştırmacılar ek olarak Pamukkale Travertenlerinin IUGS tarafından Dünya'nın İlk 100 Jeolojik Miras Alanı arasında gösterildiğini, Homo erectus bulgusunu barındıran 'Denizli Traverteni' ise Uluslararası Jeoloji

Bilimleri Birliği-IUGS tarafından Ağustos 2024'te küresel mirastaş olarak onaylandığını belirtirler.

Yeşilova ve Aranlı, Gölsel Seviye Değişimleri ve Volkanizmanın, Eşzamanlı Oluşan Traverten ve Tufalar Üzerine etkileri; Heybeli Traverten ve Tufaları (Adilcevaz, Bitlis) adlı makalelerinde Bitlis İli, Adilcevaz İlçesi sınırlarında bulunan Heybeli traverten ve tufa oluşumlarını incelemişler, bunların oluşumunda tektonizma kontrollü volkanizma ve Van Gölü su seviye değişimlerinin etkin olduğunu ortaya çıkarmışlardır.

Yeşilova ve Yeğen, Tazekent (Diyadin, Ağrı) Travertenlerinin Oluşum Koşulları ve İlk İklimsel Kanıtları adlı makalelerinde Doğu Anadolu Bölgesinde Ağrı İli, Diyadin İlçesi sınırlarında kaplıcaları ve zengin traverten tufa oluşumlarıyla ön plana çıkan Tazekent Köyü dolayında yaptıkları çalışmada travertenlerinin jeolojik yapısını fasiyeslere ayırarak incelemişler ve travertenlerin sırt tipi morfolojide ve yamaç ortamında sıcak ve kurak iklim koşullarında, ayrıca tektonizma ve volkanizma ile eş zamanlı oluştuğu sonucuna varmışlardır.

Cumhuriyetimizin 100. Yılında gerçekleştirilen Yer Bilimleri Çalıştayı vesilesiyle ülkemizdeki jeolojinin farklı disiplinlerini içeren birbirinden değerli bilimsel çalışmaların yer aldığı Türkiye Jeoloji Bülteninin bu özel sayısında dergi baş editörü Erdinç Yiğitbaş'a, yardımcı editörler Mustafa Avcıoğlu ile İsmail Onur Tunç'a ve bu sayı için makalelere bilimsel katkı sağlayan saygıdeğer hakemlere tüm makale sahipleri adına teşekkürlerimizi sunarız.

Özel Sayı Editörleri

Prof. Dr. Mete HANÇER¹ Prof. Dr. Cahit HELVACI²

ORCID:

1 <https://orcid.org/0000-0002-9706-9359>

2 <https://orcid.org/0000-0002-8659-1141>